

AANTEKENINGEN OVER DE OOSTELIJKE BEGRENZING VAN HET DRENTSE DISTRICT

(Slot)

(ontv. 17 Dec. 1956)

Gaan we thans over tot de akkeronkruiden en ruderale planten, voorkomende op plaatsen, waar het plantendek veelvuldig wordt gestoord en waar adventieven meer gelegenheid krijgen zich te vestigen. Hierbij zijn er een aantal meer algemene, die bij ons in het D.D. niet of niet geregeld aanwezig zijn, b.v. *Cardaminopsis arenosa* (L.) Hayek, *Berteroa incana* (L.) DC. (in de laatste 60 jaar vooral langs de spoorwegen, in 1956 zag ik de soort veel bij Leer en Weener), *Lepidium draba* L. (sedert 1872 algemeen), *Saxifraga granulata* L. (wordt algemener; vroeger bij Groningen en Haren, maar in de laatste tijd niet meer gevonden), *Rudbeckia laciniata* L., *Artemisia campestris* L. (breidt zich sedert 1900 uit), *Stachys arvensis* L. (plaatselijk algemeen), *Lilium bulbiferum* L. (in korenakkers nog niet verdwenen), *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilger (op vele plaatsen). *Ledum groenlandicum* Oed., uit Amerika, heeft tot 1930 een 4 ha grote groeiplaats in het Boertanger veen gehad. *Cotula coronopifolia* L. (op vele plaatsen in de oevervegetatie, waarschijnlijk uit Z.d. Afrika), *Mimulus guttatus* DC. (op vele plaatsen, Weener, Bunde). Daarentegen zijn er ook, die bij ons in het D.D. wel voorkomen en niet of weinig in O. Friesland, b.v. *Epilobium hirsutum* L., *Bidens frondosus* L. en *B. connatus* Mühlenb. (worden althans niet vermeld), *Convolvulus arvensis* L. (op zeer weinig plaatsen), *Datura stramonium* L., *Veronica persica* Poir. (nog zeer verspreid), *V. peregrina* L. (alleen sedert 1935 bij Weener). Een bespreking van meer vluchtige adventieven is niet wel doenlijk in kort bestek.

De vraag dient gesteld te worden, in hoeverre de belangrijke rivieren Eems, Hunte en Weser invoerwegen zijn, waarlangs bijzondere planten zich hebben gevestigd. Dit is in elk geval in veel mindere mate het geval dan bij de Rijn en de Elbe, vermoedelijk omdat de drie genoemde rivieren niet zover uit het achterland komen, niet zoveel materiaal afzetten en niet zoveel oppervlakte periodiek van plantengroei ontbloten. Het oerstroombdal van de Eems heeft een moerasveenachtig karakter, maar een plant als *Dianthus deltoides* L. moet daarin toch wel als een fluviatiel beschouwd worden. Door de scheepvaart uit het Roergebied en door de noord-zuidspoorweg schijnt in de laatste jaren de aanvoer van adventieven toegenomen te zijn; vooral bij Leer en ook bij Emden zijn in de laatste tijd talrijke

adventieven aangetroffen. Eemsadventieven, die min of meer blijvende groeiplaatsen hebben, zijn: *Chenopodium*-soorten, *Amaranthus*-soorten, *Ranunculus bulbosus* L., *Euphorbia seguieriana* Neck., *Aster salignus* Willd., *Inula britannica* L. (tot ver in het Hafdistrict, ook bij Roodeschool in N. Groningen gevonden), *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh., *P. vulgaris* Gaertn., *Picris hieracioides* L., *Cirsium oleraceum* (L.) Scop., *Scabiosa columbaria* L., *Galeopsis ladanum* L. ssp. *angustifolia* (Ehrh.) Gaud., *Salvia verticillata* L., *Lathyrus tuberosus* L., *Veronica spicata* L. Enige bijzondere Weser-adventieven zijn: *Rumex aquaticus* L. (ook Hunte), *Euphorbia palustris* L., *Senecio vernalis* W. et K., *Angelica archangelica* L., *Scutellaria hastifolia* L., *Mentha pulegium* L., *Koeleria pyramidata* (Lamk.) Domin. Aan de monding van de Weser is *Fritillaria meleagris* L. verspreid, een plant, die ook bij de stad Groningen en in N. Groningen bij Den Andel (in het Hafdistrict) optreedt. Bij Bremen worden talrijke adventieven gevonden (zie VON WEIHE 1951).

Van de waterplanten blijft *Potamogeton nitens* Web. ten oosten van de lijn Dümmer, Bremervörde, Otterndorf (bij Cuxhaven aan de Elbe). In de grote rivieren Eems en Hunte (1956 !) komt *P. nodosus* Poir. voor. Bij Simonswolde (ten oosten van Emden) groeien in een ondiep water *Potamogeton filiformis* Pers. en *Elatine hydropiper* L. *Nymphoides peltata* (Gmel.) O. Kuntze ontbreekt in O. Friesland (evenals in delen van het D.D.). Merkwaardig is dat *Ranunculus hederaceus* L. in O. Friesland niet voorkomt; *R. fluitans* Lamk. zit in de Hunte.

Mijn conclusie is, dat het gebied van Upjever (in het noordoosten), van Neuenburg, het Ammerland (om het Zwischenahner Meer), het Hunte-gebied (ten zuiden van Oldenburg) en de Hümmling (in het zuidwesten, ter hoogte van Ter Apel) buiten het D.D. vallen. Op bijgaand kaartje (zie Corr.bl. no.2, p.19), is globaal aangegeven, welk gebied in Nieder-Sachsen m.i. tot het Drents District gerekend kan worden.

Literatuur.

- F. Buchenau, bearb. v. Br. Schütt, Flora von Bremen, Oldenburg, Ostfriesland und die ostfriesischen Inseln. 1936.
W. Christiansen, Neue kritische Flora von Schleswig-Holstein. 1953.
F. Dewers, Geologische Uebersicht. In Buchenau 1936.
Jan van Dieken, Bemerkungen zur Flora des Ostfriesischen Festlandes. In Buchenau
O. Firbas, Mitteleuropäische Waldgeschichte. II, 1951. 1936.
W.O. Focke, Die Herkunft der Vertreter der nordischen Flora im niedersächsischen Tiefland. Abh. Nat.wiss. Ver. Bremen 9, 1890.
F. Heinen, Standorte seltener wildwachsender Pflanzen im Herzogtum Oldenburg. Abh. Nat.wiss. Ver. Bremen 23, 1914, p.185.
K. Hueck, Pflanzengeographie Deutschlands. 1937.
W. Meyer und Jan van Dieken, Pflanzenbestimmungsbuch für die Landschaften Oldenburg und Ostfriesland sowie ihre Inseln. 3. Aufl. 1949.
Fr. Minder, *Rubus chamaemorus* in Nordwestdeutschland. Abh. Nat.wiss. Ver. Bremen 23, 1914, p.108.
F. Overbeck, Zur Geschichte der Vegetation. In Buchenau 1936.
Br. Schütt, Zur Flora von Bremen. Abh. Nat.wiss. Ver. Bremen 24, 1920, p.559; 27. 1929, p.285; 31, 1939. p.679.

- Br. Schütt, Pflanzengesellschaften. In Buchenau 1936.
- J.L. van Soest, Plantengeographische Districten van Nederland. De Levende Natuur 33, 1929, p.311; in Heukels en Wachter, Beknopte Schoolflora voor Nederland. 8e dr. 1952.
- K. von Weihe, Floristische Notizen aus dem Gebiet der nordwestdeutschen Flora I. Abh. Nat.wiss. Ver. Bremen 32, 1951, p.415.

E. W. Clason.